

ЦЕНТЪР
ЗА РАЗВИТИЕ
НА ЧОВЕШКИТЕ
РЕСУРСИ

ГД Образование и култура

Програма
„Учене през целия живот”

**ВЪЗМОЖНОСТИТЕ
ЗА УЧИЛИЩАТА**

Програма „Учене през целия живот”

Програма „Учене през целия живот” е най-голямата европейска програма за образование и обучение. Тя стартира на 01 януари 2007 г. и е с продължителност до 31 декември 2013 г. Основната ѝ цел е чрез ученето през целия живот да съдейства за превръщането на Европейската общност в общество, основано на знанието.

Програмата е насочена към обмен на знания и опит, сътрудничество и движение между системите на образование и обучение в рамките на Общността. Тя подкрепя дейностите, инициирани от страните членки на Европейския съюз, като същевременно отразява техните отговорности по отношение на съдържанието на образователните и обучителните системи и взема под внимание тяхната културна и езикова идентичност.

Участници в Програмата са всички държави членки на Европейския съюз, а също така Исландия, Лихтенщайн, Норвегия и Турция. От 2009г. се включват Македония и Хърватска.

Настоящата брошура представя широките възможности за работа на училищата по Програма „Учене през целия живот” чрез секторните програми „Коменски” и „Леонардо да Винчи”, програма „Учебни визити” и дейността *eTwinning*. Участието в Програмата е сигурен начин за повишаване на квалификацията на преподавателите и знанията на учениците, както и положителен принос към мотивировката и атмосферата на работа в българското училище.

Подготвителни визити

Основна цел на дейността е да предостави възможност на образователни институции, които искат да кандидатстват по секторна програма „**Коменски**” или „**Леонардо да Винчи**”, да установят контакт с подходящи партньори и детайлно да подготвят проект за съвместна дейност.

Подготвителните визити могат да се осъществяват като участие в Контактен семинар или в работна среща на бъдещото партньорство.

Кандидатурата се изготвя и подава от училището, което ще разработи проекта за партньорство. Финансирането покрива пътуването и престоя в друга страна на само един представител от образователна институция. Кандидатства се към Центъра за развитие на човешките ресурси (ЦРЧР), най-късно четири седмици преди осъществяване на визитата.

eTwinning

Дейност *eTwinning* е модерна форма на училищно сътрудничество, даваща възможност да се разработи виртуално партньорство съвместно с други европейски училища, без да се кандидатства за финансиране и без да се чака проектът да бъде одобрен.

Учителите могат да започнат проекти в тематичната област, в която преподават. Представителите на училищното ръководство, педагогическите съветници или библиотекарите могат да работят със свои европейски колеги по теми от взаимен интерес. В съвместната работа се включват и учениците.

Секторна програма „Коменски”

Секторна програма **“Коменски”** подкрепя проекти в сферата на училищното образование, насочени към осъществяването на две основни цели:

- да се развива сред младите хора и работещите в сферата на училищното образование знание и разбиране за многообразието на европейските култури и езици, както и за ценността на това многообразие;
- да се помага на младите хора да придобиват основни умения за живота и ключови способности за своето личностно развитие, за бъдещата си трудова заетост, както и да изградят активна европейска гражданска позиция.

Участници в програмата могат да бъдат: детски градини и училища, които работят по утвърден от МОМН учебен план; представители на МОМН, на РИО на МОМН, на образователни центрове и езикови школи.

Кандидатстването става на основата на ежегодна Покана за подаване на предложения, достъпна за всички институции на Интернет страницата на Центъра за развитие на човешките ресурси – www.hrdc.bg, където са публикувани указания и практически ръководства. Документите се подават към ЦРЧР.

Училищни партньорства

Многостранните училищни партньорства осигуряват финансова възможност три или повече училища (и/или детски градини) от различни европейски държави да работят по обща тема, свързана с училищното образование, като преподавателите и учениците могат да осъществяват пътувания до партньорските страни, за да участват в работни срещи.

Разработват се тематични области като изкуство, наука, езици, екологично образование, културно наследство, борба срещу расизма, европейско гражданство, използване на информационните и комуникационните технологии; педагогически проблеми; въпроси, свързани с управлението на училищата.

Насърчава се партньорство, по-широко от трима участници. Училищата могат да кандидатстват за различен брой мобилности, от който зависи и финансирането.

Двустранните училищни партньорства осигуряват финансова възможност две училища от различни европейски страни да работят по общ проект, включващ обмен на ученици с цел разширяване на техните знания по езиците и подобряване на езиковите умения.

При изпълнението на проектите учениците придобиват умения да общуват, да взимат решения, да предлагат творчески подходи, да бъдат отговорни спрямо общата дейност, да работят в екип, да бъдат солидарни, да разрешават проблеми и конфликти. Те научават нови чужди езици или практикуват езици, които владеят.

Регионални партньорства

Регионалните партньорства „Коменски“ предоставят на отговорните за политиката на училищното образование институции от два региона от две страни участнички в Програмата, възможност да работят заедно по една или повече теми от взаимен интерес, в сътрудничество с училища и други участници в образованието.

Всеки партньорски регион включва:

- институция, отговорна на местно или регионално ниво за училищното образование – за България това са РИО на МОМН и общините;
- поне едно училище;
- поне един друг подходящ местен партньор (младежки или спортни клубове, сдружения на родители и ученици, местни културни институции и др.)

Основната цел на този тип проекти е да насърчат развитието на организираното сътрудничество между партньорските региони.

Възможни дейности:

- Обмен на персонал, участващ в училищното образование;
- Изследвания на дейности, малки проучвания;
- Обмяна на опит и добри практики с партньорските региони в чужбина;
- Дейности по взаимно учене и съвместни обучителни сесии;
- Летни училища; Информационни кампании;
- Разпространение на опита и резултатите от проекта и др.

Прием на асистент

Осигурява възможност на училище и/или детска градина да приеме на Асистентски стаж преподавател от друга страна участничка в Програмата.

Училищата могат да кандидатстват за приемане на Асистент по „Коменски“ - бъдещ учител, без значение специалист по какъв учебен предмет е той. Асистентският стаж е с продължителност от 13 до 45 седмици и предлага на Асистента възможност да придобие преподавателски опит в друга европейска държава, а на училището осигурява подкрепа за дейности като:

- помощ в класната стая чрез подпомагане груповата работа на учениците;
- прилагане на интегрирано изучаване на предмет и чужд език;
- подобряване разбирането и изразяването на учениците на чужд език;
- разработване и изпълнение на проекти, напр. по *eTwinning*;
- работа по проекти за Училищни или Регионални партньорства;
- работа с ученици със специални образователни потребности.

Приемащото училище посочва квалифициран и опитен учител, който да бъде наставник на Асистента, да се грижи за него, да наблюдава развитието му и да бъде лице за контакт по време на Асистентския стаж. Асистентът трябва да бъде напълно интегриран в училищния живот. Той не работи като учител на пълно работно време, а асистира в преподаването и в други училищни дейности - максимум 16 часа седмично.

Възможности по секторна програма „Леонардо да Винчи“

Секторна програма „**Леонардо да Винчи**“ е насочена към усъвършенстване на качеството на професионалното образование и обучение в Европа. Програмата предоставя различни възможности за повишаване на съществуващите и изграждане на нови професионални компетенции, знания и умения на ученици, преподаватели и хора на пазара на труда.

Професионалните гимназии са в центъра на вниманието на програмата и тяхното участие се насърчава от страна на Националната агенция в лицето на ЦРЧР. Кандидатстването се извършва на основата на ежегодна Национална покана за подаване на предложения за проекти. Тя е достъпна на Интернет страницата на ЦРЧР – www.hrdc.bg, където са публикувани и практически ръководства със съвети, полезни при подготовката на бъдещи проекти.

Въздействията от участие в програмата са:

- Развитие и надграждане на професионалните знания, умения и компетенции;
- Подобряване на езиковите умения;
- Разширяване на културния мироглед;
- Повишаване на възможностите на участниците за реализация на пазара на труда;
- Въвеждане или надграждане на добри практики в дадената професионална област.

Мобилност

Мобилност на ученици

Учениците от професионалните гимназии имат възможност да участват в проекти по дейност Мобилност - Практика на лица, преминаващи начално професионално обучение, което им предоставя възможност за практика с продължителност от 2 седмици до 9 месеца в някоя от страните участнички в Програмата. В рамките на проекта за мобилност учениците преминават курсове за предварителна подготовка, които включват изучаване на езика и запознаване с културата на страната домакин.

Мобилност за обмен на опит

Учителите от професионалните гимназии имат възможност да участват в проекти, в рамките на които се осъществява обмен на професионален опит в друга европейска страна, за период от 1 до 6 седмици. Професионалната гимназия, мотивирана да изпрати група хора за обмен на опит, подготвя и подава проектно предложение към ЦРЧР.

За подаване на предложенията и по двете дейности е необходимо писмено потвърждение за партньорство от най-малко един партньор / партньорска организация.

Сертификати

От 2009 година професионални гимназии, изпълнявали проекти за мобилност с доказано качество, могат да кандидатстват за Сертификат за организиране на практика за ученици. Сертификатът дава право на достъп до по-улеснена процедура за финансиране на бъдещи европейски образователни проекти.

Партньорства

Дейността осигурява възможност за малки по мащаб съвместни дейности между организации от областта на професионалното образование и обучение, които ще работят заедно по теми от взаимен интерес. Партньорството може да включва не само институции или училища, предлагащи професионално образование, но и предприятия, социални партньори и други заинтересовани лица. Те могат да си сътрудничат на национално, регионално или местно ниво, както и на секторно - например в рамките на отделна област на професионалното образование.

Минималният брой партньори е трима – от три различни страни участнички в Програмата. Всяка институция подава предложението за проект към своята Национална агенция.

Трансфер на иновации

Основната цел на дейността е адаптиране на иновативни продукти от предишни проекти по Програмата и максимално широко разпространение на резултатите от тях на местно, регионално, национално и европейско ниво.

Проектното предложение се подготвя от организация координатор от името на всички партньори и се подава към съответната Национална агенция. По тази дейност могат да работят всички организации, ангажирани по някакъв начин с професионалното образование и обучение.

Програма „Учебни визити”

Програма „Учебни визити” е част от Хоризонталната програма на Програма „Учене през целия живот”, дейност Политически развития и иновации.

Програмата включва две дейности, в които България активно участва:

- организиране на Учебни визити;
- участие на образователни специалисти в Учебни визити.

Участници в Учебните визити могат да бъдат следните образователни специалисти: директори на образователни институции, центрове по ориентиране, валидиране и акредитиране; специалисти, отговорни за образованието на местно, регионално или национално ниво; ръководители на департаменти, ръководители на методически обединения; обучители на учители; инспектори; представители на мрежи и асоциации в областта на образованието и обучението.

Организатори на учебни визити могат да бъдат всички институции и организации, предлагащи възможност за учене.

Като организатори на учебни визити, училищата имат възможност да споделят опита си в проекти, партньорства с местни власти, учебни програми, извънкласни дейности, консултиране и ориентиране и всички други теми, които биха искали да представят пред европейските си колеги като реализирани добри практики.

РОЛЯТА НА НАЦИОНАЛНАТА АГЕНЦИЯ

Центърът за развитие на човешките ресурси е Националната агенция за България по Програма „Учене през целия живот“ (2007-2013).

Националната агенция играе важна роля в практическото изпълнение на Програмата, като администрира децентрализираните дейности в целия проектен цикъл:

- разпространява информация за дейностите на Програмата;
- приема и регистрира кандидатурите;
- организира селекцията;
- сключва договори с успешно преминалите селекцията кандидати;
- извършва плащанията по договорите;
- извършва мониторинг и консултации на финансираните проекти;
- приема отчетите по тези проекти;
- организира дейности за разпространение и валоризация на резултатите от успешни проекти.

Издание на
ЦЕНТЪР ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ
Национална агенция на
Програма „Учене през целия живот“
София 1000, ул. „Граф Игнатиев“ 15, ет.3
тел.: (02) 9155 010; факс: (02) 9155 049
hrdc@hrdc.bg; www.hrdc.bg

Приемно време:
вторник и четвъртък от 14.00 ч. до 17.00 ч.

Издание септември 2009

ЦЕНТЪР ЗА РАЗВИТИЕ
НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ
Е СЕРТИФИЦИРАН ПО
СТАНДАРТ ISO 9001:2008

Този проект е финансиран с подкрепата на Европейската комисия.

Настоящата публикация отразява единствено възгледите на авторите и Комисията не носи отговорност за начина, по който може да бъде използвана съдържащата се информация.